

TEDENSKA PRILOGA

PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Trst, 30. julija 1950

Št. 29 - Leto II.

RESOLUCIJA

Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru

Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru je obravnaval vprašanje borbe za mir in poslušal mnenje predstavnikov množičnih organizacij, javnega in kulturnega življenja ter je na podlagi tega sprejel naslednje sklepe:

Narodi Jugoslavije posvečajo danes s svojo vlado na čelu največjo aktivnost mirnemu ustvarjalnemu delu za gospodarski in kulturni dvig države, pri čemer grade v njej novo socialistično družbo. Zaradi tega so življenjsko zainteresirani, da se ohrani mir na njihovih mejah, na Balkanu in po vsem svetu.

Naši narodi, ki se bore za mir in podpirajo sleherno iskreno delavnost za ohranitev in utrditev miru, se hkrati bore tudi za spoštovanje načel enakopravnosti med narodi in državami in svoboden notranji narodni razvoj teh narodov. Zigosajo sleherno politiko, ki vodi do povečanja vojne nevarnosti v svetu in obsojajo oboroževalno tekmo. Nasprotujejo uporabi atomske bombe in drugih sredstev za uničevanje. Z besedami in dejanji se bore za uresničitev načel Organizacije združenih narodov s čimer se aktivno bore in solidarizirajo z željami milijonov preprostih ljudi v vseh državah sveta po nedeljivem miru.

Borec se za svobodni razvoj in samostojnost, so se Jugoslavlani v drugi svetovni vojni uspešno uprli napadu nemških, italijanskih, madžarskih, bolgarskih in drugih osvajalcev. V tej borbi je dal življenje vsak osmi državljan te države. Te velikanske žrtve niso bile zaman, kajti jugoslovanski narodi so si z zmago v vojni zagotovili svobodo in pravico, da grade svoj notranji red tako, kot to želi velikanska večina državljanov. Po vojni so državljani Jugoslavije zastavili vse svoje sile, da bi zacelili velikanske vojne izgube in pustošenja, da bi z graditvijo socializma utrdili neodvisnost svoje države in omogočili čim višjo stopnjo svobode ter blaginje, slehernega posameznika in vseh svojih narodov, ki so toliko stoletij živeli v suženstvu, zaostalosti ter bedi.

Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru razglša pred

vso svetovno javnostjo: 1. Da Jugoslavija, ki spoštuje pravico naroda do svobodnega in samostojnega razvoja, nima in ne more imeti nikakih napadalnih namenov proti drugim državam, da ne bo nikoli prišla za orožje kot sredstvo svoje narodne politike, razen v samoobrambi.

2. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da razlike v družbeni ureditvi posameznih držav ne smejo biti vzrok za ogrožanje miru na svetu, temveč da je glavni izvor vojne nevarnosti danes v področjih vpliva, politiki neenakopravnosti med državami, politiki vmešavanja v notranje življenje drugih držav — politiki gospodarskega izkoriščanja.

Odgovornost za hladno vojno nosijo predvsem tisti krogi v posameznih državah, ki si prizadevajo razcepiti svet na dva bloka, pri čemer spreminjajo številne druge države v navadne satelite bodisi prve bodisi druge strani. Vodi jo neposredno akcijo, da bi narodom ogrozili tiste pridobitve, za katere so se borili in so jih deloma dosegli v drugi svetovni vojni. Velešle se vmešavajo v notranje življenje malih držav in celo nekaterih velikih držav, določa se pot za prihod najbolj reakcionarnih vazalnih režimov, ali pa izvajajo politiko podjarmljanja z odkritim imenovanjem generalov — gubernatorjev. Na tujih ozemljih ustvarjajo vojaška oporišča in imajo čete ne le v državah, premaganih v vojni, temveč tudi na ozemljih bivših zavezniških držav.

Ti krogi izvajajo na ta ali oni način v obliki različnih »načrtov« ali »nesebečnih pomoči« v resnici politiko podrejanja ekonomike posameznih držav, za katere mislijo, da spadajo v njihovo vplivno področje. Te politike ne izvajajo več samo proti zaostalim malim državam, temveč tudi proti tako razvitim, kot so evropske države.

Sestavni del politike vplivnih področij, ki stremi še k nadaljnji razširitvi in vodi k vedno globlji razcepitvi sveta na dva bloka, je tudi politika ustvarjanja umetnih pregrad v mednarodni

trgovini, kar onemogoča normalni razvoj trgovine, zlasti v Evropi, povzroča velikansko škodo vsem državam in ruši tiste temelje, na katerih naj bi se razvilo in okrepilo miroljubno sodelovanje med narodi ter državami na svetu.

Sovjetska zveza in vzhodnoevropske države so šle v tej politiki še korak dalje in vodijo proti Jugoslaviji gospodarsko blokado, kakršne zgodovina gospodarskih odnosov še ni zaznamovala. Taka politika še bolj ruši mir v Evropi in na svetu.

V opravičilo politike vplivnih področij, ki je tudi dovedla do vedno ostrejših razcepljivosti sveta na dva bloka, si izmišljajo najrazličnejše nedemokratske in neznanstvene teorije do prednosti in »vredilni vlogi« kake velesile, o prednosti »načina življenja« druge velesile, zanikajo kulturne in znanstvene uspehe posameznih narodov, ustvarjajo monopol pri širjenju tendenčnih obvestil in si izmišljajo različne laži za vodenje »hladne vojne«.

3. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da ima vsaka država pravico do obstanka, do popolne neodvisnosti in suverene enakosti z drugimi državami, kakor tudi pravico da štiti in varuje te svoje pravice svoj obstoj in ozemeljsko nedotakljivost.

Zgodovina je pokazala, da te neodtujljive pravice slehernega naroda in vsake države ne more uničiti nikaka sila, nikako nasilje. V vseh državah, katerih neodvisnost je ogrožena, prav tako pa tudi v ljudskih množicah držav, katerih vodstva vodijo napadalno politiko, se vedno bolj krepe tiste sile, ki se upirajo politiki vplivnih področij in vedno odločneje zahtevajo da se uresniči načela, da ima vsak narod pravico do svoje državnosti in neodvisnosti, da ima vsak narod pravico v svoji državi korakati po isti razvojni poti, ki ustreza njegovim dejanskim koristim. Stvar miru je neločljiva od borbe proti politiki vplivnih področij, proti hegemoniji katere koli sile nad drugimi državami.

4. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da ima sleherni narod pravico do samoodločbe, ki vključuje tudi pravico do ustvaritve lastne suverene narodne države.

Sodobni razvoj na svetu dokazuje, da more biti spoštovanje te pravice, zlasti, kar zadeva kolonialne in polkolonialne narode, močan činitelj za utrditev miru. Zato lahko politika nepriznavanja rezultatov kitajske revolucije, preprečevanje azijskim in afriškim narodom, da organizirajo svoje države v skladu z željami narodov, samo škoduje stvari miru na svetu. To najočitneje dokazuje primer Koreje, kjer sta tekmovalnost in vmešavanje velesil dovedla do izbruha vojne, ki povečuje nevarnost za svetovni mir in ogroža narodno neodvisnost korejskega naroda. Nasprotno pa je priznanje pravice do državnosti Indiji, Pakistanu, Indoneziji in nekaterim drugim državam na Srednjem ter Bližnjem vzhodu pozitivni element miru in nadaljnjega razvoja teh narodov. Prizadevanje kolonialnih in polkolonialnih narodov za ustvaritev lastnih suverenih narodnih držav se danes vedno bolj uresničuje kljub odporu tistih kolonizatorskih sil, ki so zagrizeni nasprotniki slehernega napredka in spremembe sedanjega stanja v njihovo škodo.

5. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da so sile miru v vseh državah sveta resna materialna sila, ki je sposobna obrzdati zahteve napadalnih krogov, da bi svet znova pahnil v prelivanje krvi.

Dogodki zadnjih let in mesecev so dokazali, da je izzivanje vojnega razporeditve postalo praksa, tako najbolj reakcionarnih krogov na Zapadu, kakor tudi informbirojevske propagande in političnih groženj, to pa jim v prvi vrsti služi razen za medsebojno podcenjevanje tudi kot sredstvo za nadaljnje razširjenje njihove hegemonije, za dušenje slehernega odpora proti njihovi hegemonistični in napadalni politiki z izgovorom borbe proti imperializmu ali na drugi strani »obrambe civilizacije pred komunizmom«, kajti stvarnost dokazuje, da je sovjetska doktrina »borbe proti imperializmu« v resnici krinka za nadaljnjo razširitev hegemonije ZSSR. Prav tako je tudi zapadna doktrina »obrambe civilizacije pred komunizmom« naperjena proti resničnim silam napredka in socializma v svetu ter pomaga ZSSR pri vodenju hegemonistične politike. Hladna vojna je postala metoda za držanje v absolutni poslušnosti držav in narodov, ki so bili postavljeni v podrejeni položaj, ali pa političnih skupin, ki nastopajo kot eksponenti te ali druge sile.

6. Ker poznajo razporeditve množic za mir skušajo napadati ni krogi v tej ali oni velesili prikriti pravi značaj svoje hegemonistične politike s hrupnimi frazami o svoji miroljubnosti.

Ti krogi se skušajo dokopati do številnih gibanj za mir na svetu, da bi jih spremenili v orožje svoje zunanje politike in izkoristili za svoje nepravilne smotre razporeditve milijonov preprostih ljudi, ki so se iskreno zbrali v številnih mirovni organizacijah. To velja zlasti za organizacijo Svetovnega kongresa pristavev miru. Jugoslovani so bili med ustanovitelji tega gibanja, ki je zbralo okrog sebe sto in sto tisoč mož in žena v iskreni želji za mir. Odkar pa Jugoslavija ni pristala, da bi se podredila hegemonizmu ZSSR in prodala svojo svobodo in neodvisnost, so organi ZSSR pritisnili na vodstvo Svetovnega kongresa pristavev miru, da se pridruži politiki ZSSR proti Jugoslaviji. Tako je največji del vodstva Svetovnega kongresa pristavev miru zanemaril svojo glavno dolžnost borbe za mir, zlorabil svoj položaj in se spremenil v navadni propagandni organ nepravilne napadalne sovjetske zunanje politike proti Jugoslaviji in v orožje za prikrievanje nemiroljubne sovjetske politike z miroljubnimi frazami. Naši narodi so popolnoma solidarni z željami in prizadevanji pristavev svetovnega mirovnega gibanja, ki iskreno žele mir, toda hkrati morajo nujno žigosati tiste ljudi iz vodstva tega gibanja, ki zavestno delajo na tem, da bi mirovno gibanje ideološko in organizacijsko postavili na napačne temelje, o čemer najbolje govori njihovo stališče do naše države oziroma podrejanja tega gibanja politiki Sovjetske zveze. Edini »greh« Jugoslavije je v tem, da ni dovolila v pretekli vojni in da sedaj ne dovolja, da bi bila objekt katerega koli vplivnega področja, temveč se bori za svojo neodvisnost, za svojo pravico do samostojnega socialističnega razvoja.

7. Vrhovni svet ZSSR je dal ob mirovni kampanji izjavo, da bo sovjetska vlada, ki je dosledno nastopala za mir in sodelovanje med narodi tudi v prihodnje vztrajno vodila to politiko miroljubnih in prijateljskih odnosov med narodi ter izdajala nujne ukrepe po Organizaciji združenih narodov, poslušajoč se tudi vseh drugih pot za zagotovitev miru in mednarodne varnosti. Ob tej izjavi opozarja Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru horce za mir na vsem svetu, da sovjetska politika v praksi nasprotuje tej izjavi. a) taka izjava bi bila resno sprejeta samo v primeru, če bi vlada ZSSR priznala in spoštovala pravico jugoslovanskega ljudstva, da samo izvalja svojo suvereno oblast brez slehernega gospodarskega, političnega in vojaškega pritiska; b) da preneha gospodarsko blokado proti Jugoslaviji; c) da se vzdrži izzivanja, organiziranja, spodbujanja k terorističnim akcijam zaradi povzročanja neredov na ozemlju Jugoslavije; d) da ustavi izkoriščanje sovjetskih državljanov radijskih postaj in drugih propagandnih sredstev, ki so bila dana na razpolago peščici emigrantov iz Jugoslavije zaradi zrušenja zakonite jugoslovanske vlade.

Nadaljevanje pritiska ZSSR in vlad v vzhodni Evropi, ki so ji podrejene, proti Jugoslaviji, je ena najbolj surovih kršitev načel Ustanovne listine Organizacije združenih narodov in eden najnevarnejših virov za ogrožanje svetovnega miru.

8. Nacionalni komite Jugoslavije za obrambo miru meni, da je delavsko gibanje glavna sila v borbi za mir, ker je najbolj organiziran, najnaprednejši in najborbenější element v borbi za ohranitev miru. Zaradi tega pomeni sleherna slabitev sil delavskega gibanja tudi slabitev celotne borbe za ohranitev in utrditev miru.

Toda vodstvo Sovjetske zveze, ki se je razglasilo za voditelja svetovnega gibanja pristavev miru, razbija enotnost naprednega delavskega gibanja, s čimer ruši na ta način tudi glavno silo, na kateri stoji borba za mir. Taka politika Sovjetske zveze izvalja iz pomanjkanja demokratičnosti v notranjem življenju prve socialistične države, kar je dovedlo do stagnacije na vseh področjih družbenega življenja v Sovjetski zvezi.

Zmaga v drugi svetovni vojni, v kateri so dali sovjetski delovni ljudje velikanske žrtve, je še bolj okrepila hegemonistično prizadevanja voditeljev ZSSR. Številne države v vzhodni Evropi so spravili v vazalski položaj in jih podredili gospodarskemu izkoriščanju, politični ter kulturni nadoblasti ZSSR. S surovo silo in metodami neposredne okupacije onemogočajo na-

rodom teh držav samostojni socialistični razvoj. Enake tendence kaže sovjetska zunanja politika tudi v Aziji, tako proti Kitajski, kakor tudi proti drugim državam. Napredna gibanja na svetu in pa prizadevanja posameznih narodov za združitev izkorišča sovjetska zunanja politika kot sredstvo v borbi proti drugim velesilam za razširitev svoje hegemonije.

Zato je glavna naloga mednarodnega delavskega gibanja v borbi za mir aktivni odpor proti politiki vplivnih področij, ki jo vodijo tako napadalni krogi na Zapadu kakor tudi hegemonistična kasta v ZSSR.

9. Nacionalni komitej Jugoslavije za obrambo miru meni, da zavarovanje svetovnega miru ni monopol ene države, enega razreda, ene politične stranke, temveč je to življenjsko vprašanje vseh poštenih, naprednih in demokratičnih ljudi na svetu; to je življenjsko vprašanje najširših ljudskih množic in vseh narodov.

V tem gibanju je mesto za vse, ki so: za nedeljivi mir, t. j. da je mir treba zagotoviti tako velikim kakor malim narodom, tako mir med velikimi, kakor tudi

mir med velikimi in malimi za sporazumno reševanje nerešenih vprašanj v duhu Ustanovne listine Združenih narodov, s sodelovanjem vseh prizadetih držav pri reševanju teh vprašanj, nikakor pa ne s pogodbami med velikimi na račun malih držav, z delitvijo na vplivna področja, z mirom sužnjev, proti spreminjanju Organizacije združenih narodov v orodje politike te ali one velesile, za dosledno sprejetje načel Ustanovne listine Organizacije združenih narodov, proti politiki vplivnih področij in blokov, za pravico slehernega naroda do neodvisnosti, enakopravnosti in samostojnega notranjega razvoja, proti vsem oblikam politike vplivnih področij, to pa so: umetno vzdrževanje hladne vojne, orožne ali tekmovanje, grožnja z uporabo atomske bombe in drugih sredstev za množično uničevanje, držanje pod okupacijo bivših sovražnih in številnih drugih držav, zavladačevanje podpisu mirovne pogodbe z bivšimi sovražnimi državami, proti gospodarski diskriminaciji in gospodarski blokadi, za gospodarsko sodelovanje na enakopravni podlagi med vsemi državami in za kulturno sodelovanje na podlagi spoštovanja in enakopravnosti narodnih kultur vseh narodov.

PISMO JUGOSLOVANSKIH JAVNIH DELAVCEV SOVJETSKIM JAVNIM DELAVCEM

POZIVAMO VAS,

da navedete, katera jugoslovanska pristanišča so spremenjena v ameriška pomorska oporišča

BEOGRAD, 25. julija (Tanjug) — V imenu Izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru so poslali člani Izvršilnega odbora dr. Siniša Stanković, Josip Vidmar in Miroslav Krleža tole pismo sovjetskim javnim delavcem: Sergeju I. Vasilovu, Mihajlu A. Solohovu, Leonidu M. Leonovu in Iliji G. Ehrenburgu:

«Kongres Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru je pooblastil svoj Izvršilni odbor, naj povabi vsa mirovna gibanja na svetu in vplivne javne delavce, da obiščejo Jugoslavijo in ugotove, če so resnične vesti in trditve, da so na ozemlju Jugoslavije vojaška oporišča tujih velesil, kakor tudi da na našem ozemlju pripravljamo napadalne operacije proti sosednim vzhodnim državam. Kongres je predlagal hkrati prav takšno anketo tudi v sosednih državah Jugoslavije.

Toda tudi po tem pozivu na ankete so časopisi, dnevniki, radijske postaje ter ves propagandni in politični aparat v Sovjetski zvezi še naprej širili vesti o nekakih pripravah Jugoslavije na napad. Tako trdi n. pr. «Novoje Vremja» z dne 19. julija t. l., «da v FLRJ intenzivno grade mrežo letališč in raketnih postaj pod popolnim nadzorstvom ameriških zastopnikov», «da so jugoslovanska jadranska pristanišča spremenjena v ameriška pomorska oporišča», «da je v Jugoslovanski armadi mno-

go britanskih, ameriških in francoskih oficirjev» itd.

V imenu Izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru vas kot javne delavce Sovjetske zveze, ki sodelujete v kampanji za mir, pozivamo, da za ohranitev miru na svetu, v korist miroljubnega mednarodnega sodelovanja, v korist zavračanja vsega tistega, kar bi lahko motilo tako sodelovanje, z dokazi potrdite ali pa ovržete gornje navedbe «Novoje Vremja», poluradnega organa ministrstva za zunanje zadeve ZSSR in druge propagande v ZSSR.

Pozivamo vas, da polmensko navedete, katera jugoslovanska pristanišča so spremenjena v ameriška pomorska oporišča, katera letališča in raketne postaje v Jugoslaviji so pod nadzorstvom ameriških vojaških oblasti, v katerih enotah Jugoslovanske armade so britanski, ameriški in francoski oficirji, — ali pa vse to demantirate.

Poleg tega vas v imenu Izvršilnega odbora Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru s tem pozivamo, da pridete osebno v Jugoslavijo in se na svoje oči prepričate o neresničnosti fantastičnih obtožb «Novoje Vremja» ter druge propagande, ki jo vodijo v vaši državi ali pa na njeno pobudo v drugih državah proti FLRJ, in ki pomeni, ker je neresnična in hujskaška, resen element za kaljenje miru in miroljubnega sodelovanja med državami na načelih enakopravnosti,

Govor na kongresu Nacionalnega komiteja Jugoslavije za obrambo miru

«Tudi danes so tukaj nastopili predstavniki našega celotnega družbenega življenja in mislim, da se mora prav danes in prav na tem mestu slišati tudi beseda tistih, ki niso samo družbeni delavci, temveč tudi odločajo o politiki naše države. Ta naloga je pripadla meni in prizačeval si bom, da bom čim krajši.

Celotna zgodovina od francoske do Oktobrske revolucije in zgodovina po tej zadnji revoluciji nam dokazuje kljub vsem reakcionarnim oviram, da stalno napredujejo — na eni strani svoboda in neodvisnost narodov, na drugi strani pa povezovanje in zbliževanje narodov na vseh področjih življenja. Vsji osvajalci so v tem razdobju propadli prav zaradi tega, ker so prezirali ta zakon sodobne zgodovine, to zgodovinsko stremenje narodov in ljudskih množic. In vsi bodo prav zaradi tega neizbežno propadli tudi v prihodnje. To nam potrjuje dva zadnji svetovni vojni, imperialistična od leta 1914—1918, v kateri je tako prva kot druga stran zgubila svoje postojanke, ki jih je imela, in vojna od leta 1939—1945, ki se je končala z zlomom tistih, ki so začeli osvajaško vojno.

Zgodovina naših narodov od nastanka prvih narodnih držav Srbije in Črne gore tudi potrjuje to resnico. Stremenje naših narodov po svobodnem narodnem razvoju in dobrohotnem sodelovanju z drugimi narodi se je v dno bolj zmagovito prebijalo in se končno prebilo skozi številne zunanje ter notranje ovire.

Ce drugi narodi in naši sosedje še niso tega dosegli, ne pomeni, da v prihodnosti ne bodo uspeli, kajti k temu vodi ves objektivni sodobni razvoj tako v kapitalizmu kakor tudi v socializmu in bo nujno dovedel do spoznanja, da bodo razbili ter odstranili notranje in zunanje družbene ovire — naj se kažejo «demokratske» ali «socialistične» — ki zavirajo ta razvoj. Volje in gibanja zgodovine, volje in gibanja narodov ne more nobena sila, pa čeprav bi bila še tako surova in nečloveška, ustaviti.

Danes se nemiroljubne in hegemonistične sile, ki so zbrale sodobne, pa tudi stoletne in tisočletne osvajaške izkušnje, prikrivajo na različne načine, z različnimi gesli, toda bistvo ostaja isto: upirajo se takemu razvoju, t. j. svobodi in neodvisnosti narodov ter prostovoljnemu sodelovanju med narodi po načelu enakopravnosti. Po pravilu poskuša ena stran s strašilom komunizma prestrašiti posamezne narode in ustaviti njihovo stremenje po svobodnem narodnem razvoju, druga stran pa izkorišča borbo narodov in delovnih množic za širjenje svoje hegemonije. Pri tem, zaradi prevare preprostih ljudi, ki žele miru, ker hočejo svoboden in neoviran razvoj svoje države ter enakopravno in miroljubno sodelovanje z drugimi narodi, obilno širijo različne miroljubne fraze in izjave ter organizirajo «miroljubne» akcije. Naši narodi, ko so danes od najbolj zaostalega kmeta do vlade FLRJ zgled odkritih namenov in iskrene borbe za mir oziroma borbe za resnično neodvisnost tako svojo kakor tudi drugih narodov in za stvarno enakopravno sodelovanje z drugimi narodi ne glede na to, kakšni so njihovi notranji režimi, so prav zaradi takega doslednega stališča preizkusni kamen mi-

roljubnih in demokratičnih izjav posameznih velesil in preverjenja različnih deklaracij z dejanji. Zaradi tega verjetno ni naključje, da so prav naši narodi postali tarča srditih napadov tistih, ki pravijo, da so vso svojo silo in um posvetili borbi za svobodno enakopravno narode in miroljubno enakopravno sodelovanje med narodi.

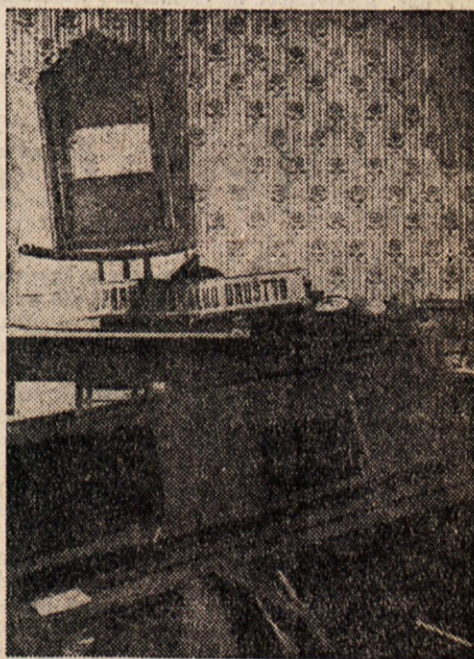
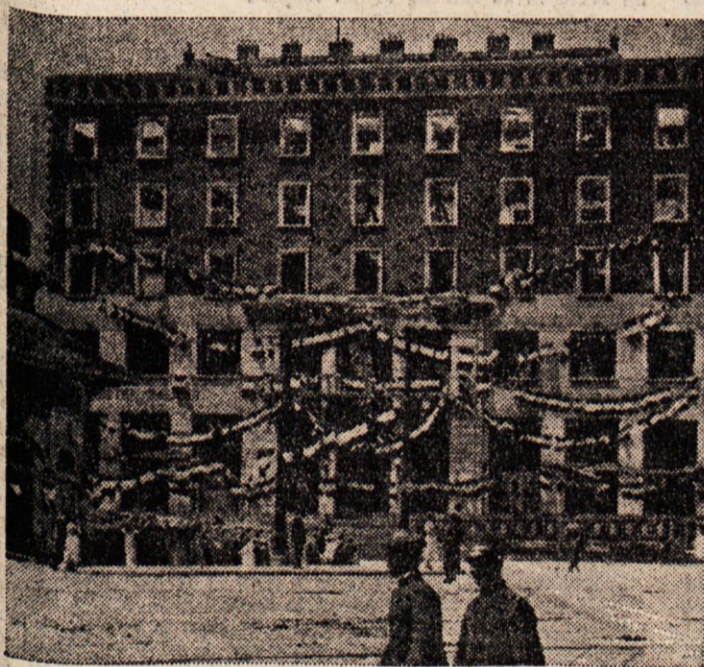
Ce nas danes razglasajo za nemiroljubno in nedemokratično silo, tedaj v resnici govorijo o sebi in skrivajo svoje pobude. Zaradi tega moramo reči, da jugoslovanski narodi žele in hočejo živeti z vsemi narodi v miru, hočejo z njimi mirno sodelovati, ne da bi s čimer koli ovirali njihov notranji razvoj. In dalje, da hočejo gospodariti v svoji domovini in da njene sile, bodisi politične, vojaške ali gospodarske, ne ogrožajo nobenega naroda, da v njej nobena tuja država nima niti ne more imeti nikakih sredstev ali skupin, s katerimi bi ogrožala kako drugo državo. In končno, da vlača ter vsi državni in družbeni činitelji Jugoslavije nimajo ne tajnih ne javnih obveznosti ali sporazumov z nobeno tujo vlado ali kako politično skupino, prav tako pa se tudi ne bavijo s kakršnimi koli načrti, da bi s čimer koli ogrožali kako drugo državo.

Vse naše ljudstvo, od spodaj do zgoraj, se je prečalo z vsemi svojimi silami, telesnimi in duševnimi, plemenitemu ustvarjalnemu delu za boljše življenje in ustvaritev novih družbenih odnosov, nove, v resnici ljudske in zares socialistične demokracije. Zaradi tega se vse te sile Jugoslavije, tako državne kakor tudi družbene, bore, da bi zagotovile pogoje za tako delo in za mir med narodi oziroma za vsestransko sodelovanje narodov na podlagi enakopravnosti, za neoviran notranji razvoj narodov.

Zato je treba tukaj jasno in nedvoumno reči, da naši narodi in njihovi državni organi stremijo in žele, da bi se vsa vprašanja, za katera mislijo voditelji teh držav, da so sporna, rešila s sporazumevanjem, na način, ki ne bi žalil ne ugleda teh držav, ne suverenosti in enakopravnosti naše države, kolikor so to tudi sicer doslej izjavljali in v resnici želeli.

Posebej je treba nekaj povedati o sosednjih državah, in sicer zaradi tega, ker ima povečana kampanja neresnic ter groženj in organiziranje najrazličnejših izpadov v teh državah proti naši državi, očitno za smoter prikriti resnico o miroljubni politiki naše države na eni strani in pravo krivdo za take odnose ter njihove sumljive namene na drugi strani.

Bolgarski narod naj nikoli ne pozabi, da so ga njegovi oblastniki po nagovoru in v korist tujih sil pritegnili v zadnji dve veliki svetovni vojni, da je nepravilno napadel našo državo. Iz teh vojn je izšel okrvavljen, osiromašen in ponižan. Politika, ki jo danes zasledujejo odgovorni krogi Bolgarije proti Jugoslaviji, ni in ne more biti delo samega bolgarskega naroda in gre po poti, ki se v ničemer ne razlikuje od tistih, po katerih so hodili prejšnji režimi in vlade. Zopet se na široko pripagirajo «argumenti», da sta se dve svetovni vojni nepravilno končali za Bolgarijo, v čemer se skriva opravičilo za

OBJAVLJAMO SLIKE SLOVENSKEGA NARODNEGA DOMA V TRSTU, KI JIH NISMO OBJAVILI OB 30-LETNICI FAŠISTIČNEGA ZLOČINA.

1. Slovenski Narodni dom, fotografiran dan po požigu. Fašistični zločinci so na najvišjem nadstropju razobesili italijansko trikoloro.
2. Slovenski Narodni dom ob obisku italijanskega kralja v Trstu leto dni po požigu. Italijanski fašisti so ožgane zidove Narodnega doma okrasili s cvetjem in italijanskimi zastavami kot dokaz njihove »moči« in »človečanskih svoboščin« Slovencev.
3. Fašisti so razdejali tudi druge slovenske ustanove. Na sliki vidimo razdejane društvene prostore Delavskega podpornega in bralnega društva.

SLIKE SMO POVZELI PO »TOVARISU«.

nepravične in neizzване napade na našo državo v preteklosti in aspiracije do tujih, nebolgarskih ozemelj. Bolgarska uradna politika zopet brez stvarnih razlogov, ki bi izvirali iz kakega spora med našo državo in Bolgarijo, zastruplja odnose med našima državama. Toda vlade in režimi prihajajo in odhajajo, a narodi ostanejo ter se jim je treba boriti in se morajo boriti proti ostankom preteklosti in vsemu tistemu, kar ogroža naše prijateljsko sodelovanje. Tudi bolgarski narod mora danes vedeti, da naši narodi niso krivi nesreč in žalitev, ki jih je moral pretrpeti, prelivajoč kri za tuje koristi, in da naši narodi in naša vlada z vsemi silami delajo na tem, da bi živeli z njim v prijateljskih odnosih in pri tem spoštovali njegovo neodvisnost.

Isto lahko rečemo tudi za madžarsko ljudstvo in za odgovorne činitelje na Madžarskem. Kar se pa tiče romunskega ljudstva in vladajočih krogov v Romuniji, moramo naglasiti, da niti prej niti v novejši zgodovini ni prihajalo med našimi narodi in romunskim narodom do sporov. Zato je še bolj očitno, da je sovražna politika odgovornih činiteljev te države proti naši državi samo rezultat vplivov od zunaj, ni pa bilo kakih dejansko spornih in nerešljivih vprašanj.

In končno sedaj, ko se tako širijo laži o naših načrtih za razdelitev Albanije, za katerimi se dejansko skriva napadalna in nedemokratska politika vlade Enverja Hodže — na eni strani in prikrivanje hegemonističnih zahtev drugih sil, katerim naj bi taka strašila služila kot moralni izgovor, da »zaščitijo« to majhno državo, pred takimi in podobnimi razdelitvami, moramo reči, da smo vedno želeli vse, kar je od nas odvisno, da bi bila Albanija svobodna in neodvisna in da bi napredovala na vseh področjih. Albansko ljudstvo mora vedeti, da so jugoslovanski narodi in njihova vlada bili in ostali njegovi prijatelji in da nimajo nobenih načrtov, ki bi ogrožali njegov mir, neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost, in zato

tudi niso prav nič odgovorni za temno in nečastno igro, katero ga spravlja albanska vlada v nasprotju z njegovimi zgodovinskimi težnjami in dejanskimi današnjimi koristmi.

Navzlic temu pa se takšni resnici o politiki sosednjih vlad do naše države z naše strani ni postavljalo niti se danes postavlja — kot pogoj za mirno sodelovanje in normaliziranje odnosov — kakršno koli mnenje teh vlad ali notranjega stanja v teh državah. Reševanje in ureditev teh vprašanj pripada in mora pripadati samo tem narodom in nobenemu drugemu. To je bilo in je ostalo naše stališče. Pravice, ki jih zahtevamo za naše narode, nimamo pravice niti jih ne mislimo nikdar krstiti drugim narodom.

Naša država — znotraj čvrsta in združena, v kateri ni med politiko vlade in dejanskimi težnjami ljudstva nobene razlike, temveč i vlada i ljudstvo predstavljata enotni kolektiv v borbi za mir, za ohranitev neodvisnosti, za spoštovanje pravic drugih narodov in pospeševanje vsestranskega enakopravnega sodelovanja med narodi — stoji kot granitna stena, svetlega, čistega plemenitega in herojskega lika v poplavi vsakršnih laži, izmišljotin in groženj. Videti je, da mnogi podcenjujejo to notranjo silo nove Jugoslavije, ki se je tako neomajno izpričala v minuli vojni. Pred tem, pa tudi v zadnjih dveh ali treh letih, se nam včasih zdi, kakor da ne bi iz dosedanjih napačnih računov dobili potrebnega pouka. Ni je danes sile, ki bi utegnila streti naše narode v njihovi borbi za neodvisnost in prijateljsko z drugimi narodi v dosledni borbi za mir med narodi, za enake pravice malih in velikih narodov, zaostalih in razvitih držav.

Zato ta skupščina, izražajoč to notranjo enotnost, čvrstost in doslednost naše države v borbi za enakopravne odnose med narodi, hkrati govori svetu resnico o delovnih ljudeh naše države in njihovih predstavnikih, ki se enodušno bore za mir na svetu in za mir na svojih mejah.»

Med tržaškimi igralci

Ze v Ljubljani so mi rekli, ko so pri nas gostovali z »Donosno službo« Ostrovskega: »Kar pridite k nam v Trst, da boste videli našo partizansko četo! To in ono sem že pred tem slišal o razmerah, da bi vsaj od časa do časa smeli igrati v enem izmed gledaliških poslopij, ki jih Trst ima, sem si mislil, Ne vem, ali je včasih tolikšna utrujenost v nas ali pa nas od časa do časa ureče nekakšna prestolniška brezbriznost, ker nekam mimogrede sprejemamo, kadar nam kdo pripoveduje o težavah svojega dela in življenja, ki ga mora živeti nekje daleč od Ljubljane. Trst pa niti ni daleč od Ljubljane, saj nekateri pridirjajo menda z avtomobilom iz Trsta kar v dobrih dveh urah. Toda onstran meje, tam, kjer se za marsikoga začne že drugi svet.

Ceprav so mi pripovedovali, da stalnega gledališkega odra sploh nimajo in da se že ves čas, odkar obstaja SNG v Trstu, bore za pravico, da bi vsaj od časa do časa smeli igrati v enem izmed gledaliških poslopij, ki jih Trst ima, sem si mislil, Ča stvar vendarle ne more biti tako strašna, saj igrajo že pet let. Tujih gostovanje v Ljubljani je dokazalo, da niso kar tako od muh. Čeprav smo v Ljubljani radi zaljubljeni vase in težko priznamo tudi komu drugemu kaj. Neverjetno se mi je zdelo, ko mi je ob neki priliki dejal prof. Ravbar, tajnik SNG v Trstu, da naj pri inscenaciji računam na čim manjši floris, temperamentalni slikar Jože Cesar, ki opravlja pri njih službo scenografa, pa mi je celo rekel, da mora biti scena »na harmoniko«, da jo je mogoče poljubno raztegniti ali skrajšati, da je pa boljše, če računam že v osnovi s florisom 5x5 m. »To je maksimum!« Ne vem, kaj mi je bilo, da sem še teh bednih 5 kvadratnih metrov predstavljal večjih, kakor morejo biti. Naročil sem pri arh. Hohnjecu, naj mi naredi nekaj skic za inscenacijo »Kreatur«.

Opozoril sem ga, da naj pač računa s čim manjšim prostorom; toda na koncu je bilo kljub temu tako, da osnutkov, za katere sva se zedinila v Ljubljani, nisem mogel uporabiti, ker bi v realizaciji zahtevali večjo odsko prostornino.

Kljub vsem opozorilom še niti v Trstu nisem mogel prva dva dneva verjeti, da se bom moral naposled tako utesniti. Vtis, ki ga je napravila name poskusna dvorana v San Vitu štev. 17, kjer so nastanjene uprava, krojačnica in vlasuljarnica, je bil nad vse prijeten, ker takšne poskušalnice niti v Ljubljani nimamo. V primerih, kadar vadimo dve deli vzporedno, se mora eden izmed režiserjev zadovoljiti s foyerjem, kakor pravimo in pišemo, v resnici pa je ta naš »poskusni foyers« kadičnica odnosno buffet v prvem nadstropju Drame. Vsak zasilni prostor, ki ni izrecno pripravljen za vaje, je tako za igralca kakor za režiserja silno nevaren. Uporaben je le za bralne vaje, v najhujši sili za naknadne ponavljalne, ko sta že zvok in prostor na odru dobro preizkušena in ugotovljena, sicer se ti lahko pripeti, da moraš na odru ponovno aranžirati in iskati pravih tonov, kakor pravimo v gledališkem jeziku.

Ko sem dajal priznanja poskusni dvorani, so me nekateri takoj opozorili, da si naj nikar ne delam iluzij, »Tu imamo sorazmerno prostora dovolj, toda potrpite, da boste videli oder«. Še vedno sem nosil Hohnjeve akvarelne skice s seboj, trdno uverjen, da bo vendarle šlo. Tudi akustika poskušalnice se mi ni zdela slaba in priznati moram, da bi mogla biti slabša. Premišljeval sem takrat le o tem, kako bi postavil v njo praktične v istem prostorninskem razmerju, kakor ga ima oder, kjer bo premiera. Ni vseeno ne za režiserja ne za igralca, če vadi v dvorani na tleh, ali če si postavi tja petdeset centimetrov

visok oderček. Ta moja skrita namera se mi je izjalovila, ko mi je scenograf Cesar izdal, da nimajo toliko enako visokih praktikablov. «No, to še ni najhujše! Če ne bo hujšega, bo že hlo!» Nič nisem rekel, videl sem le v Cesarjevih očeh neki mefistovski nasmešek, čes dragoc, to še ni nič. Pokazal ti bom še stvari. Tri dni sem že bil med njimi, a še nisem popustil. Prav gotovo je bil te moje trdovratnosti krič tudi splošen vtis, ki ga je takoj prvi trenutek napravil name Trst. Lepota morja, čudovita lega mesta, lepi in takrat še ne preveč vroči dnevi, prijetno velemestno vrvenje in pestrost ljudi in govorice, saj sem poleg slovenščine, italijanščine, angleščine, francoščine, amerikanščine, nemščine, madžarščine, srbohrvaščine v nekem kinematografu ujel na uho celo albanščino — ves ta zanimivi internacionalizem, za katerim sicer — budno preži domači malomeščanski italijanski šovinizem, ki ga pa ne opaziš na prvi pogled — vsaj sedaj ne, vse to te prvi hip prevzame, omami in marsikje tudi prevara. Deset dni po mojem prihodu v Trst mi je neki italijanski intelektualac, ki dobro misli o nas in ki tudi precej pozna našo kulturo, dejal, da niti zadnja leta pred vojno ni bilo pod fašizmom takšnega šovinizma proti Slovincem, kakor izbruhne sedaj od časa do časa. Cesarjeva slika «Proti-demonstracija», ki je bila tudi na razstavi v Ljubljani in katere reprodukcija je izšla v 5. številki tržaških «Razgledov», najnazorneje izpričuje izbruh južnjaških šovinističnih strasti do blazne besnosti. Zenska, ki je na Cesarjevi sliki dvignila celo del svojega krila, še ne predstavlja poslednje skrajnosti razbesnelih nacionalističnih strasti, ki se ne izživljajo le proti nam, marveč tudi proti lastnim levčarjem. Celo poboji niso nič kaj redkega, kar je ponovno dokazal zabavni kominformistični napad na italijanskega sindikalnega vodjo Petronia.

Za nedeljo 4. junija je bila napovedana predstava Molièrovega «Tartuffa» v Nabrežini, rojstnem kraju pesnika Iga Grudna. Bil je precej vroč popoldan. Igralci so slutili, da obisk ne bo kaj prida, ker je bila nekje v bližini napovedana še neka druga prireditev. Poleg tega pa so «Tartuffa» že enkrat igrali v Nabrežini. Predstave po manjših krajih se začno vedno z zamudo. To spada že k starim navadam in igralci so se morali tega navaditi. Tudi kinematografi razvajajo ljudi. Tja prideš kadar koli. Tvoja stvar je, ali si prišel na sredino, konec ali začetek filma. Pripovedovali so mi, kako so nekje začeli gledališko predstavo ob bolj pičlem občinstvu, ki pa je naraščalo od dejanja do dejanja. Z njimi je rastle tudi navdušenje za predstavo. Naposled je bilo tistih, ki so prišli šele po prvem dejanju, več. Ko so zadnje dejanje odigrali, so prišli nekateri v imenu zamudnikov prositi, naj vendar prvi dve dejanji igrata še enkrat. Temu ali onemu sploh ni šlo v glavo, zakaj tega ne bi storili.

Nabrežina je lep kraj. Povsod so dvojezični napisi. Na mnogih stenah se še vidijo številna prepleskana gesla od konca vojne sem, s katerimi so izražali domačini svoja slovenska čustva in zahteve. Na Grudnovo rojstno hišo je Slovensko-hrvatska prosvetna zveza vzdala spominsko ploščo. Znamenitost Nabrežine so tudi stari kamnolomi, kamor so hodili že Rimljani po marmor za svoje razkošne palače.

«Zdaj boš videl čudo!» mi je vzklikal režiser Joža Babič, ko smo stopali iz avtobusa, ki se je ustavil pred hišo, na kateri je bilo več kinematografskih letakov. V večini podeželskih gledaliških dvoran igrajo filme. Zato so ponekod tuči težave z lastniki ali upravniki. Vendar se zavoljo slabega obiska igralci nič ne pritožujejo. V petih letih, kar obstaja SNG za Svobodno tržaško ozemlje, ga je ljudstvo silno zaljubilo in se navezalo nanj. Slovenska lepa beseda, ki sta mu jo prinesla po vojni naš igralec ali igralca s Cankarjem, Molièrom, Linhartom, Golčoniem in drugimi, se jim je zdela v živi, odrski obliki kot razodetje neslutene, skrivnostne lepote, saj je niso slišali več kot dvajset let. Tudi sami so jo morali v svojem narčju govoriti ves čas le pritaženo in na skrivaj. Zato ni čuda, da so se jim ob prvih predstavah začeli odpirati novi svetovi, nekaj, kar so domnevali, da je že mrtvo, nepovratno, je spet začelo vstajati pred njimi z vso resničnostjo, lepoto in močjo.

Pripovedovali so mi, kako je preprosta osivela ženica vzkliknila, ko je slišala skupino igralcev, kako so se na ulici sredi Trsta med seboj pogovarjali: «Gospodje so Slovinci!» Kakor da ji je zastala sapa, je za hip umolknila, nato pa z neponovljivo pobožnostjo dočala: «Joj, kako lep je slovenski jezik!» Oči so ji kar žarele. Nič več jim ni rekla, samo nekaj časa jih je še glegala. Cutili so, kako jih boža s pogledi. «Odtlej šele vem, zakaj pravimo rodnemu jeziku — materni jezik!» je dejal igralec, ki mi je pripovedoval o tem dogočku. Odtlej je minilo že pet let. Ni še pozabil nanj in ga tudi nikoli ne bo. Kdo ve, koliko težkih ur trpljenja pod fašizmom se je skrivalo v vzkliku preproste žene...

Moje presenečenje res ni bilo majhno, ko me je režiser Babič iz velike gostilniške kuhinje, ki je hkrati tudi soba za goste, pripeljal na oder. Ne vem, ali je napravil čva ali tri korake, spominjam se le, da nenadoma nisem mogel več ne na levo ne na desno, niti naprej. Nekje iz leve je za mojim hrbtom skočil z odra mojster in se nasmešnil. «Tu pri nas ni kakor v ljubljanski Drami!» Z režiserjem sva se obrnila in z dvoriščne strani stopila v dvorano. Zdaj sem čobil šele pravi pregled. Nabrežinski oder nudi igralcem in režiserju prostora le v razmerju 4x3 m. Cutil sem, da so gomazeli mravljinčci po meni. Nobene besede nisem mogel spraviti iz sebe. «Ali veš, da smo tukaj gostovali tudi s «Hlapci»? Za «Tartuffa», ki ima malo cseh, je to Verdi!» se je porogljivo nasmešnil Babič. «Verdi» je namreč dokaj lepo in veliko gledališče v Trstu, kjer smo pozneje gledali Shakespearovo komedijo «Kar hočete». Gostovalo je znamenito londonsko gledališče Old Vic, katerega član je bil nekaj let tudi znani režiser in igralec Olivier, ki ga poznamo pri nas predvsem iz filma «Hamlet». Tujci smejo igrati v njem, domačini Slovinci pa ne...

Obisk «Tartuffa» je bil pičel. Začelo se je s tričetrturno zamudo. Pri svojih gostovanjih širom po Svobodnem tržaškem ozemlju obeh con, ko požrtvovalno obiskujejo tudi najmanjše kraje z najmanjšimi odri, so se navadili, vsega. Samo po sebi se razume, da na tako majhnih odrih, kakor je v Nabrežini, propadejo vse situacije in figuralne kompozicije, ki jih je režiser tako skrbno naštudiral, še bolj pa sanjal o njih v svojem režijskem načrtu, z njimi vred pa nehoti splahne tudi marsikakšen lep poučarek v prozi ali stihu. To stanje silno zadržuje igralčovo umetniško rasti, marsikje pa vpliva naravnost kvarno. Igrali so «Tartuffa» kakor se je pač dalo, toda gledalci so jim od dejanja do dejanja bolj ploskali. Cutilo se je, kako imajo tudi Nabrežinci svoje gledališče radi.

Pod vtisi z nabrežinskega odra se me je drugi dan lotila «režiserska vročica». Kako bom režiral v «Veleizdajalce» prikrčene «Kreature», če je tudi škedenjski oder tako tesen? Slikar Cesar me je po neki vaji posadil v prikolico svojega motorja in oddirjala sva v tržaško predmestje Skedenj. «Zdaj boš pa videl naš Verdi!» Spet ta preklemani Verdi! Takrat ga še niti nisem videl, toda zanj sem slišal v razgovorih z igralci tolikokrat, da me je Cesar zdaj spet zdrazil. Vtis naposled ni bil tako slab, vsaj kar se prostora tiče ne, le stene so zanemarjene in če pogledaš na odrski strop, zagledaš stare, že nekoliko preperle lesene trame, kjer bi morali biti vlaki in sufite. «Si onemel, kaj?» je hudomušno pripomnil Cesar, ker sem molčal. Dobro je bilo, da sem najprej bil na predstavi v Nabrežini. V primeri s tistim odrom se mi je zdaj zdel škedenjski res Verdi, kakor se šaljivo igralci in gledalci. Hohnječeve inscenacije sicer nisem mogel uveljaviti, zato pa mi je napravil Cesar drugo, ki se je vključila z njih možnostmi in potrebami.

Cesar ni samo slikar in scenograf, on hkrati tudi sam slika kulise. To delo opravlja v majhni delavnici v San Vitu, ki je prav tako tesna ko nabrežinski oder. Toda eno je treba pribiti: kljub vsem težavam in tesnobi tam doli delajo vsi, ne popuste niti za las! To ne velja le za gledališče, to velja za vse! Za kulturno, sindikalno in politično področje! Uspeh skupnega dela vseh je bil slovenski kulturni teden na stadionu 1. maja, ki se je začel z mogočno kulturno manifestacijo 11. junija. Udeležili so se ga celo Korošci s petjem in stehvanjem.

Tudi gledališče je dalo nekaj predstav pod milim nebom. Nisem še videl v naravi tako akustičnega prostora. V ozadju zelen hrib, za hrbtom čez ograjo ulica z visokimi hišami. Prostor za gledalce je prijeten in velik. Predstave so se začele ob devetih, ko je legel prvi hlad na zemljo. Ker si slisal vse, tudi najtišje besede, je bilo lepše, kakor če bi sedel v samem »Verdiju«, saj bi te tam trčila vročina in sopara. Če bi ne bilo burje ali dežja, o katerih bi morala dobivati gledališka uprava sporočila vnaprej, kakor kakšno aviatičarsko ali mornarsko poveljstvo, bi mogli v poletnih mesecih redno igrati

tukaj. Zaradi nestalnosti vremena nismo mogli tvegati premiere »Veleizdajalca« pod milim nebom, toda tudi tako je bilo lepo. Morda je bil največji uspeh predstave v tem, da je osvežila in znova podkrepila boj za gledališče v Trstu. 13. julija je preteklo 30 let, kar je fašistična tolpa požgala Narodni dom, kjer je bilo tudi slovensko gledališče. Zadnji čas je, da se popravi ena izmed največjih kulturnih krivic in nasilja, ki so ga takrat doživeli primorski Slovenci in s njimi ves slovenski narod.

Dr. BRATKO KREFT
(Iz »Ljudske pravice«)

Podrepniška politika in spremembe v KP Indije

19. junija je sekretariat KP Indije sporočil, da je bil izmenjan politbiro KP Indije, na njegovo mesto pa postavljen nov. Centralni komite KPI je izbral Raoa Rajeshwara iz Madrasa za generalnega sekretarja partije namesto Ranadivea, komunističnega prvaka iz Bombaya. Poslednji je bil izmenjan zaradi »levičarskega avanturizma«. Centralni komite je ob isti priliki osvojil resolucijo, v kateri obsoja stališče starega politbiroja do Maocetunga. Kakor znano, je stari politbiro zavzel do Maocetunga in nove demokracije, ki jo je le-ta na osnovi izkušenj kitajske revolucije formuliral, negativno stališče.

V komunikatu CK KPI, ki ga je objavila agencija »Press trust of India«, je med drugim rečeno, da bo »nova politika temeljila na izkušnjah narodnoosvobodilnega gibanja na Kitajskem«. »Pot, po kateri gre Kitajska in po kateri gredo sedaj tudi druge dežele Jugovzhodne Azije, je edino pravilna pot za naše ljudstvo.« Dalje je v komunikatu poudarjeno, da se bo KPI v večji meri zavzela za rešitev agrarnega vprašanja, vsem nacionalno enotnost pod vodstvom delavskega razreda in nacionalno osvoboditev. Zanimivo pri tem je, da je novi generalni sekretar partije voditelj komunistične organizacije province Andhra, torej eden tistih, ki so se že takrat, ko je Maocetung še iskal svoje priznanje v moskovskem krogu, postavili na stališče, da pomenijo teze voditelja kitajske revolucije obogatitev marksizma-leninizma.

Odstavitev celotnega politbiroja KPI je že drugi primer odstavitve v zadnjih dveh letih. Na II. kongresu KPI marca 1948 v Kalkuti je bil izmenjan tedanji generalni sekretar Joshi in postavljen nov politbiro z Ranadivejem na čelu, sedaj, sredi julija, pa je bil ponovno izmenjan celotni Politbiro in imenovan nov generalni sekretar Rajeshwara Rao. Zgodovina krize, ki jo, kakor kaže, KPI preživlja že dalj časa, gre daleč nazaj, vendar se bomo v tem članku omejili na najnovejšo dobo.

V KP Indije se je že dalj časa vodila diskusija o karakterju indijske revolucije, o njenih osnovnih silah in zavznikih, kakor tudi o poti do socializma. V vodilnih krogih KP Indije se je posebno ostro postavilo vprašanje, ali naj indijski komunisti sledijo primeru Maocetunga in njegovi novi demokraciji, ali pa naj se izključno preorientirajo na izkušnje Oktobrske revolucije in prakse boljševiške partije. Zanimivo je, da sta del indijskih komunistov in partijsko vodstvo centralnoindijske pokrajine Andhre solidarizirala z Maocetungom in postavila na stališče, da kitajske revolucionarne izkušnje bogatijo zaskladnico marksizma-leninizma.

To je bilo v času, ko Moskva še ni blagoslovila kitajske revolucije in ko Maocetung še ni dobil uradnega priznanja v Moskvi. Prav zato, ker je tedaj Maocetung še vodil borbo na domačem terenu in čakal na priznanje od zunaj.

Teoretski organ partijskega glasila KPI »Communist« je tedaj

označil formulacije Maocetunga o kitajski revoluciji in novi demokraciji kot reakcionarne in kot poskus ponovne uvedbe kapitalizma na Kitajskem. Revija »Communist« je v tem članku zastopala ne toliko stališče indijskih informbirojevcev-dogmatikov, kolikor stališče boljševiške partije do kitajske revolucije. Indijski informbirojevci so bili namreč le posrednik, po katerem so sovjetski voditelji poskušali zadeti Maocetunga v živo in ga diskreditirati pred naprednimi ljudmi azijskega kontinenta.

Ko pa je 27. januarja t. l. organ Informbiroja objavil članek pod naslovom »Močan zamah narodnoosvobodilnega gibanja v kolonialnih in odvisnih deželah«, pa so indijski dogmatičarji takoj razpeli jadra po vetru in spremenili svoj kurz. Informbirojevski dogmatičarji v Indiji, ki so prej zanikali teze Maocetunga kot progresivne in jih označili kot korak nazaj, so se na namig iz moskovske centrale takoj obrnili na glavo: formulacije voditelja kitajske revolucije, ki so jih prej razglasili kot reakcionarne in nesprejemljive za indijsko partijo — samo zato, ker niso dobile blagoslova iz Moskve — pa takoj priznali kot edino pravilne.

Ta akrobatizem pa za indijsko KP ni nekaj novega, saj datira še od leta 1939, ko so se Sovjeti pogodili z nacisti o razdelitvi interesnih sfer in prisvojitvi bogate angleške dediščine v obliki kolonij in dominionov.

Voditelji KP Indije so pred napadom nacistov na Sovjetsko zvezo žigosali vojno proti Hitlerju kot imperialistično vojno in podvezeli vse, da bi čimbolj sabotirali napore Indije in njen prispevek za okrepitev zavezniškega tabora. Po 22. juniju 1941, po napadu hitlerjevske Nemčije na Sovjetsko zvezo, pa so indijski komunisti spremenili svoje stališče za 180 stopinj in razglasili vojno proti Hitlerju kot sveto vojno in poskušali, da se postavijo na čelo gibanja proti Hitlerju. Skušali so se postaviti tudi na čelo gibanja »proč iz Indije« (quit India).

Ko je Indija 15. avgusta 1947 postala formalno neodvisna in ko so v zvezi z delitvijo indijskega kontinenta na dva dominiona — Indijo in Pakistan — in s tem v zvezi sledečo preselitvijo milijonov Indijcev in muslimanov, izbruhnili veliki nemiri v Punjabu in Bengalliji, je indijska KP, s tedanjim indijskim sekretarjem Joshijem na čelu, obsodila fanatizem verskih skupin. Postavila se je na stališče, da je treba v tem momentu nuditi podporo Nehrujevi vladj in tako očuvati pravkar pridobljeno neodvisnost. Na II. kongresu KPI marca 1948 v Kalkuti pa so obrnili hrbet dotedanji politiki, izmenjali celotni politbiro, postavili novega generalnega sekretarja in osvojili taktiko nepomirljive borbe z Nehrujem. Ta taktika, ki je temeljila čisto tudi na sili, pa zaradi svojega avanturizma ni prinesla zaželenih uspehov.

(Iz »Ljudske pravice«)